

Sygn. akt III AUa 294/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak (spr.) SO del. do SA Jacek Chaciński
Protokolant: p.o. protokolanta sądowego Sylwia Zawadzka	

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2018 r. w Lublinie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 6 lutego 2018 r. sygn. akt VIII U 479/17

oddala apelację.

Jacek Chaciński Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Krzysztof Szewczak

III AUa 294/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 stycznia 2017 r., znak:(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., po rozpoznaniu wniosku o emeryturę, odmówił J. K. prawa do ponownego rozpatrzenia sprawy. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony w dniu 17 listopada 2016 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury. Decyzją z dnia 25 listopada 2016 r. Zakład odmówił J. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku z uwagi na nieudowodnienie co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. W dniu 30 grudnia 2016 r. ubezpieczony ponownie wystąpił z wnioskiem o emeryturę. Do tego wniosku nie zostały jednak dołączone nowe dowody, jak również nie zostały ujawnione nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji z dnia 25 listopada 2016 r.

W odwołaniu od tej decyzji J. K. domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. Wnosił o zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów: od 18 lutego 1990 r. do 28 lutego 1991 r., od 22 kwietnia 1981 r. do 31 sierpnia 1983 r., od 8 września 1983 r. do 15 czerwca 1998 r. oraz od 16 czerwca 1998 r. do 31 grudnia 1998 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił J. K. prawo do emerytury od dnia(...).

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że J. K. urodzony w dniu (...), złożył w dniu 17 listopada 2016 r. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku. Do tego wniosku załączył dwa świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W świadectwie z dnia 15 czerwca 1998 r., wystawionym przez Przedsiębiorstwo (...) S.A. w L., stwierdzono, że wnioskodawca był zatrudniony w tym Przedsiębiorstwie od 8 września 1983 r. do 15 czerwca 1998 r. i stale oraz w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na stanowisku „monter-spawacz wod. kanal.”, wymienionym w dziale V, pkt 1 wykazu A stanowiącego załącznik zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 10 grudnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty.

Z kolei w świadectwie z dnia 30 listopada 2001 r., wystawionym przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe (...) Sp. z o.o. w J. n/W., stwierdzono, że wnioskodawca był zatrudniony w tym zakładzie pracy od 16 czerwca 1998 r. do 30 listopada 2001 r. i w okresie tym stale oraz w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace spawacza przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym, wymienione w dziale XIV, poz. 12 wykazu A stanowiącego załącznik rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji organ rentowy wydał w dniu 25 listopada 2016 r. decyzję odmawiającą wnioskodawcy prawa do emerytury. Jednocześnie ZUS uznał za udowodniony co najmniej 25-letni okres składowy i nieskładkowy oraz nie uwzględnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy nie uwzględnił następujących okresów pracy w szczególnych warunkach:

- od 18 lutego 1990 r. do 28 lutego 1991 r. oraz od 4 marca 1991 r. do 30 kwietnia 1991 r., ponieważ w tych okresach wnioskodawca korzystał z urlopów bezpłatnych, a brak jest dokumentów potwierdzających wykonywanie w tym czasie pracy na budowach eksportowych;

- od 22 kwietnia 1981 r. do 31 sierpnia 1983 r. z tytułu zatrudnienia w Zakładach (...) w P., ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 21 stycznia 1999 r. brak jest powołania na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.;

- od 8 września 1983 r. do 15 czerwca 1998 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwo (...) S.A. w L., ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 15 czerwca 1998 r. brak jest powołania na wykaz, dział i pozycję rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., jak również powołania na odpowiednie przepisy resortowe;

- od 16 czerwca 1998 r. do 30 grudnia 1998 r., ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 listopada 2001 r. brak jest powołania na przepisy resortowe.

W dniu 30 grudnia 2016 r. J. K. ponownie złożył wniosek o emeryturę.

Zaskarżoną decyzją z dnia 12 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., po rozpoznaniu kolejnego wniosku o emeryturę, odmówił J. K. prawa do ponownego rozpatrzenia sprawy.

J. K. w okresie od 1 września 1971 r. do 31 sierpnia 1983 r. był zatrudniony w Zakładach (...) w P., z tym że od dnia 22 kwietnia 1981 r. do 31 sierpnia 1983 r. pracował jako ślusarz w odlewni. Wnioskodawca był pracownikiem wydziału remontowego, ale codziennie wykonywał pracę w odlewni, gdzie było za mało pracowników remontowych i codziennie do pomocy przychodzili pracownicy z wydziału remontowego. Wnioskodawca codziennie rozpoczynał pracę w odlewni o godzinie 7-ej. Zajmował się usuwaniem awarii urządzeń i maszyn oraz bieżącą konserwacją i remontem urządzeń będących w ruchu, tj. wentylatorów, taśmociągów, kokilarek, pieców. Odbywało się to trakcie pracy odlewni, która pracowała w ruchu ciągłym. Urządzenie, które uległo awarii było wyłączane i remontowane, a pozostałe pracowały dalej. Usuwanie awarii polegało na odkręceniu uszkodzonych części i ich wymianie. Na odlewni był mistrz, który wydawał na bieżąco polecenia pracownikom, w tym wnioskodawcy. Wszystkie polecenia dotyczyły wykonywania drobnych robót przy urządzeniach na odlewni lub usuwania drobnych awarii. W przypadku poważnej awarii maszyna była przenoszona na wydział remontowy i tam naprawiana, ale wnioskodawca w tym nie uczestniczył. W tym okresie ubezpieczony nie wykonywał żadnych prac w wydziale remontowym, ponieważ po odbyciu zasadniczej służby wojskowej był na stałe oddelegowany do odlewni. Wnioskodawca pracował na zmiany od godziny 7-ej do 15-ej lub od 15-ej do 23-ej. Dostawał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych, a w zimie dodatkowo otrzymywał posiłki regeneracyjne.

W okresie od 8 września 1983 r. do 15 czerwca 1998 r. wnioskodawca pracował w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w L. jako monter-spawacz w głębokich wykopach. W najlepszym okresie Przedsiębiorstwo zatrudniało 1500 osób i zajmowało się budownictwem hydrotechnicznym. Do jego głównych zadań należała budowa sieci kanalizacyjnych, wodociągowych, zapór hydrotechnicznych. Wnioskodawca pracował na budowach w głębokich wykopach, gdzie spawał rurociągi wielkogabarytowe, trójniki do nich, zawory, kompensatory. Pracował po 8 godzin dziennie lub dłużej. Przy spawaniu wnioskodawca pracował codziennie od 7 do 7,5 godziny, a nadto korzystał z 15- minutowej przerwy śniadaniowej, zaś pozostały czas poświęcał na przygotowanie spawarki. Spawanie wykonywał przy użyciu spawarek wirowych (...). Wnioskodawca otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych, mleko i posiłki regeneracyjne. Dostawał gumofilce, waciak, odzież ochronną, tj. fartuch spawalniczy, maskę i rękawice spawalnicze. Wnioskodawca nie musiał wykonywać żadnych prac przygotowawczych, ponieważ gotowe prefabrykaty dostarczane były z warsztatów przy ul. (...). Przedsiębiorstwo (...) było firmą wysoce wyspecjalizowaną i każdy jego pracownik miał do wykonania określony etap prac. Wykopy wykonywał kto inny, a wnioskodawca w brygadzie 4-5 osobowej wykonywał swoją pracę w wykopach.

W okresie od 16 czerwca 1998 r. do 30 listopada 2001 r. J. K. był zatrudniony jako spawacz w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) Sp. z o.o. w J. n/W.. Spawał rury tzw. kwasówki na hali produkcyjnej. Początkowo było dwóch spawaczy, a później tylko wnioskodawca zajmował się spawaniem. Spawał gazowo i elektrycznie. Zakład był stary, rurociągi transportujące wino były stalowe i trzeba je było sukcesywnie wymieniać. Podobnie maszyny w tym Przedsiębiorstwie były stare, używane. Wnioskodawca spawał rury, a także osłony przy maszynach. Zajmował się tylko spawaniem. Przygotowanie do spawania polegało na docięciu rur. Wnioskodawca był wyposażony w rękawice, przyłbicę, fartuch. Produkowane w Przedsiębiorstwie wino było niskiej jakości, z dużą ilością siarczynów, dlatego szybko „zżerało” rury je transportujące pomiędzy fermentowniami i trzeba je było ciągle wymieniać.

Sąd Okręgowy dokonał powyższych ustaleń na podstawie dowodów z dokumentów oraz zeznań świadków i wnioskodawcy, które uznał za wiarygodne.

Sąd I instancji zacytował następnie treść przepisów art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 1383 ze zm.) oraz § 2 ust. 1, § 3 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat w dniu(...), nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, a ponadto na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Jedynym warunkiem, którego nie uznał organ rentowy, było nieudowodnienie co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W sprawie niniejszej kwestią sporną była okoliczność, czy wnioskodawca w okresach od 22 kwietnia 1981 r. do 31 sierpnia 1983 r., od 8 września 1983 r. do 15 czerwca 1998 r. oraz od 16 czerwca 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. pracował w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ponieważ złożone przez niego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach zostały zakwestionowane przez organ rentowy. Nie może to jednak pozbawiać wnioskodawcy ubiegania się o wcześniejszą emeryturę. Świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno, co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2004 r., III UK 31/04, OSNP 2005, nr 1, poz. 13). Sąd, w przeciwieństwie do organu rentowego, nie jest związany określonymi środkami dowodowymi, ponieważ zgodnie z art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Oznacza to, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy w oparciu o przeprowadzone dowody z akt osobowych oraz zeznań świadków i wnioskodawcy ustalił, że J. K., będąc zatrudnionym w Zakładach (...) w P. od 22 kwietnia 1981 r. do 31 sierpnia 1983 r. na stanowisku ślusarza w odlewni, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace określone w dziale XIV („Prace różne”), poz. 25 („Bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”) wykazu A, stanowiącego załącznik rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z kolei w Przedsiębiorstwie (...) w L. w okresie od dnia 8 września 1983 r. do 15 czerwca 1998 r. oraz w Przedsiębiorstwie (...) w J. n/W. w okresie od dnia 16 czerwca 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym, wymienione w dziale XIV („Prace różne”), poz. 12, wykazu A stanowiącego załącznik ostatnio powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Odnosnie okresu pracy na budowie eksportowej na Węgrzech od 18 lutego 1990 r. do 28 lutego 1991 r., którego zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach domagał się wnioskodawca, Sąd Okręgowy stwierdził, że okres ten podlega zaliczeniu jedynie do ogólnego stażu pracy. Z umowy o pracę z dnia 4 lutego 1991 r. oraz zaświadczenia o pracy na budowie eksportowej z dnia 11 marca 1991 r., wynika, że wnioskodawca w tym okresie wykonywał pracę na budowie eksportowej na Węgrzech jako ślusarz – spawacz. Brak jest jednak dostatecznych dowodów wskazujących na rodzaj wykonywanych czynności w tym okresie, pozwalających na zaliczenie tej pracy do stażu pracy w szczególnych warunkach. W związku z tym, że pozostałe okresy pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach łącznie wynosiły ponad 15 lat, Sąd I instancji odstąpił od dalszego prowadzenia postępowania dowodowego w tym zakresie. Podobnie okres pracy wnioskodawcy na budowie eksportowej od 4 marca 1991 r. do 30 kwietnia 1991 r. podlega zaliczeniu do ogólnego stażu pracy, gdyż w jego aktach osobowych znajduje się rozliczenie z okresu pobytu na budowie eksportowej, w którym został wskazany ten okres zatrudnienia za granicą.

Sąd Okręgowy stwierdził, że łącznie okres pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach, po wyłączeniu okresu urlopu bezpłatnego (od 15 marca 1993 r. do 9 kwietnia 1993 r.) oraz okresów pracy na budowie eksportowej (od 18 lutego 1990 r. do 28 lutego 1991 r. oraz od 4 marca 1991 r. do 30 kwietnia 1991 r.), wynosi 16 lat i 5 miesięcy.

Sąd I instancji zwrócił uwagę na to, że do stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach podlegają zaliczeniu okresy zwolnień lekarskich wymienione w świadectwach pracy: z dnia 15 czerwca 1998 r. oraz z dnia 30 listopada

2001 r. W sprawie niniejszej nie znajduje bowiem zastosowania przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązujący dopiero od 1 lipca 2004 r., ponieważ staż pracy ustala się na datę 31 grudnia 1998 r. Przepis ten wprowadził ograniczenia przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, polegające na tym, że nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Podkreślenia wymaga, że przepis art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odsyła do art. 32 tej ustawy jedynie w zakresie przewidzianego w nim wieku emerytalnego, a więc przepis art. 32 ust. 1a nie ma zastosowania do ubezpieczonych ubiegających się o przyznanie wcześniejszej emerytury na podstawie przepisu przejściowego, jakim jest art. 184 tej ustawy.

Sąd I instancji powołał się przy tym na uchwałę z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03 (OSNP 2004, nr 5, poz. 87), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż użyte w § 4 ust. 1 pojęcia: pracownik, stosunek pracy, czy zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek prawa ubezpieczeń społecznych inaczej, niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, tj. Kodeks pracy. Pogląd ten wzmacnia treść art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2009 r Nr 205, poz. 1585 ze zm.). W art. 6 ust. 1 pkt 1 wyrażona została reguła, że obowiązkowym ubezpieczeniem: emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: pracownikami, natomiast zgodnie z art. 8 ust. 1 za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Sformułowania te oznaczają odpowiednio pracownika i stosunek pracy według wskazań Kodeksu pracy. Sąd Najwyższy dodatkowo podniósł, że do okresu zatrudnienia pracownika w szczególnych warunkach zalicza się także okres corocznego, płatnego urlopu wypoczynkowego, mimo że w tym czasie praca nie jest faktycznie wykonywana. W uzasadnieniu powołanej wyżej uchwały Sąd Najwyższy jako oczywiste podniósł nadto, że „przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą (porodem) i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których ubezpieczony zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnym charakterze”.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wykładnia powołanych przepisów prawa w zakresie zaliczania okresów pobierania zasiłków chorobowych i macierzyńskich do okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jest jednolita, utrwalona i nie budzi wątpliwości sądów.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy stwierdził, że wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze przekraczającym 25 lat, w tym posiada staż ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Spełnił również pozostałe warunki prawa do wcześniejszej emerytury, a mianowicie osiągnął wiek 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Tym samym spełnił wszystkie warunki prawa do emerytury bliżej określone w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z tym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. K. prawo do emerytury od dnia(...), tj. od miesiąca złożenia wniosku.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości, organ rentowy zarzucił mu:

a/ naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów art. 184 ust. 1 pkt 1 oraz art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 1383 ze zm.), a także § 2 ust. 1, oraz § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.);

b/ naruszenie prawa procesowego poprzez przekroczenie wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów;

c/ sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na uznaniu, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania emerytury, w tym warunek posiadania co najmniej 15-letniego okresu pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

W konsekwencji tych zarzutów organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchynieniem zaskarżonego wyroku.

Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97 – OSNC 1999, z. 3, poz. 60; z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 21/98 – OSNAP 2000, nr 4, poz. 143; z dnia 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98 – LEX nr 50863; z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 227/03 – LEX nr 585855; z dnia 20 maja 2004 r., II CK 353/03 – LEX nr 585756; z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09 – LEX nr 518138; z dnia 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09 – LEX nr 602700).

W toku postępowania przed organem rentowym oraz późniejszego postępowania sądowego sporna była kwestia, czy wnioskodawca spełnił jeden z warunków prawa do emerytury w obniżonym wieku, jaki jest posiadanie stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat. Spełnienie przez ubezpieczonego pozostałych warunków prawa do wcześniejszej emerytury, bliżej określonych w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1270 ze zm.), na etapie postępowania apelacyjnego nie było sporne.

W świetle zarzutów apelacji spór został zasadniczo zawężony do oceny, czy okres zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 22 kwietnia 1981 r. do dnia 31 sierpnia 1983 r. w Zakładach (...) w P. na stanowisku ślusarza w odlewni podlega zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach, jako okres wykonywania prac wymienionych w dziale XIV, poz. 25 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Uwzględnienie w/w okresu przesądziłoby o nabyciu przez wnioskodawcę prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Apelant kwestionował również zaliczenie przez Sąd Okręgowy do stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach okresów korzystania przez J. K. z zasiłków chorobowych łącznie w wymiarze 1 roku, 9 miesięcy i 25 dni.

Zaliczenie przez Sąd Okręgowy spornego okresu pracy J. K. od dnia 22 kwietnia 1981 r. do dnia 31 sierpnia 1983 r. na stanowisku ślusarza w odlewni w Zakładach (...) w P. należy uznać za prawidłowe. Apelant, powołując się na zeznania świadka E. B., twierdził, że wnioskodawca nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń na oddziale będącym w ruchu. Organ rentowy dalej podniósł, że ubezpieczony na stałe pracował w Wydziale Remontowym (w odrębnym od Odlewni pomieszczeniu), w którym zajmował się remontami urządzeń z całego Zakładu, natomiast do Odlewni był wzywany jedynie w miarę potrzeb. Tak sformułowany zarzut apelacji nie znajduje potwierdzenia w treści zeznań świadka E. B. (k. 40), z których wynika, że razem z wnioskodawcą usuwał awarie maszyn i urządzeń w odlewni. Z zeznań tych wynika, że ubezpieczony pracował w oddziale remontowym i codziennie usuwał awarie na odlewni. Jednocześnie świadek E. B. zaznaczył, że nie wie czy wnioskodawca codziennie przychodził do odlewni oraz przez ile godzin tam pracował, ponieważ sam pracował na trzy zmiany.

W tym miejscu należy zauważyć, że ustaleń, iż wnioskodawca w spornym okresie pracował wyłącznie w odlewni przy usuwaniu awarii znajdujących się tam maszyn i urządzeń, Sąd Okręgowy dokonał nie tylko na podstawie zeznań świadka E. B., ale także na podstawie zeznań świadków K. B. oraz E. N.. Istotne są tu przede wszystkim zeznania świadka E. N. (k. 53v), który jako mistrz był przełożonym wnioskodawcy w spornym okresie. Z zeznań tego ostatniego świadka jednoznacznie wynika, że wnioskodawca po odbyciu zasadniczej służby wojskowej był na stałe oddelegowany z wydziału remontowego do odlewni. Świadek ten również zeznał, że ubezpieczony pracował w odlewni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zajmował się tam utrzymaniem ruchu, tj. usuwaniem awarii i wykonywaniem małych remontów. Świadek podkreślił, że wnioskodawca w spornym okresie nie wykonywał żadnych prac w wydziale remontowym. Podobnie z zeznań świadka K. B. (k. 40-40v) wynika, że ubezpieczony w spornym okresie pracował wyłącznie w odlewni, gdzie był na stałe oddelegowany z wydziału remontowego.

Treść zeznań trzech ostatnio powołanych świadków oraz wnioskodawcy nie daje żadnych podstaw do przyjęcia, wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, że J. K. w spornym okresie wykonywał pracę w odlewni jedynie „w miarę potrzeby”. Przeciwnie, wynika z nich, że ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał pracy w wydziale remontowym, ponieważ po odbyciu zasadniczej służby wojskowej był na stałe delegowany do odlewni. Należy z całą mocą podkreślić, że organ rentowy zarówno w postępowaniu przed Sądem I instancji, jak i w postępowaniu apelacyjnym, nie powołał żadnych dowodów pozwalających na dokonanie odmiennych ustaleń w tym zakresie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie niniejszej materiał dowodowy, prawidłowo oceniony przez Sąd Okręgowy, bez przekroczenia przy tym granic swobodnej oceny dowodów zakreślonych dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c., dawał w pełni podstawę do przyjęcia, że J. K. w okresie od dnia 22 kwietnia 1981 r. do dnia 31 sierpnia 1983 r. na stanowisku ślusarza w odlewni w Zakładach (...) w P. wykonywał pracę w szczególnych warunkach opisaną w dziale XIV pod pozycją 25 wykazu A stanowiącego załącznik rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Tak więc prawidłowo Sąd I instancji zaliczył ten okres do stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach, a zarzuty apelacji zmierzające do zakwestionowania tego ustalenia należało uznać za całkowicie chybione.

Okresy wykonywania pracy przez ubezpieczonego w szczególnych warunkach u pozostałych pracodawców, tj. w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w L. od dnia 8 września 1983 r. do dnia 15 czerwca 1998 r. oraz w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Uslugowym (...) spółka z o.o. w J. n/W. od dnia 16 czerwca 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., ostatecznie nie były kwestionowane przez organ rentowy. Uwzględniając te okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca posiada staż takiej pracy łącznie w wymiarze 16 lat i 5 miesięcy.

Odnośnie tego ostatniego ustalenia organ rentowy zarzucił, że Sąd I instancji pominął przy tym treść art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten stanowi, że przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zdaniem apelanta przepis ten ma zastosowanie również do emerytur przyznanych na podstawie art. 184 ostatnio powołanej ustawy, nie tylko w części dotyczącej przesłanki wieku emerytalnego, bowiem przepis ten nie stanowi samodzielnej podstawy prawnej nabycia prawa do emerytury. Dotyczy on tylko pewnej grupy osób, tj. zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które muszą spełnić wymagania przewidziane w przepisach dotychczasowych, do których odsyła art. 32 ust. 4 tej ustawy. Z kolei przez przepisy dotychczasowe, o których mowa w tym przepisie, należy rozumieć rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Stosownie do § 2 ust. 1 tego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. W świetle tych regulacji prawnych, zdaniem organu rentowego, do stażu pracy

w szczególnych warunkach mogą być zaliczone wyłącznie okresy, w których praca taka była faktycznie wykonywana. Apelant wyraził przy tym pogląd, że brak jest podstaw do zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów niewykonywania takiej pracy z powodu zwolnień lekarskich. Tego stanowiska organu rentowego nie można uznać za prawidłowe z przyczyn, o których niżej będzie mowa. W tym miejscu należy zauważyć, że wszystkie sporne okresy niewykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach wskutek choroby, za które otrzymał on po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przypadają przed dniem 1 lipca 2004 r., tj. przed dniem wejścia w życie przepisu ust. 1a pkt 1 dodanego do art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264). Ta ostatnia ustawa nie zawierała przepisów przejściowych. W związku z tym dodany przez nią przepis art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych może mieć zastosowanie wyłącznie na przyszłość, tj. do stanów faktycznych po dniu 1 lipca 2004 r. (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06 – OTK-A 2008, nr 6, poz. 106). Przepis ten nie ma natomiast zastosowania do tych pracowników, którzy, tak jak wnioskodawca, określony w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunek stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat, spełnili przed dniem 1 lipca 2004 r., co więcej, do dnia wejścia w życie ostatnio powołanej ustawy emerytalnej, tj. do dnia 1 stycznia 1999 r. Trafnie zatem Sąd Okręgowy przyjął, że przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej wykonywania w związku z chorobą i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu są okresami, w których pracownik zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnych warunkach. Okresy pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub zasiłku chorobowego przypadające po dniu 14 listopada 1991 r. wlicza się do stażu pracy w szczególnych warunkach (por. powołana przez Sąd I instancji uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03 – OSNP 2004, nr 5, poz. 87 oraz wyrok z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 323/02 – OSNP 2004, nr 11, poz. 197).

Stanowisko organu rentowego przedstawione w apelacji, że art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie stanowi samodzielnej podstawy prawnej do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, nie może być uznane za prawidłowe. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego jednoznacznie wynika, że ostatnio powołany przepis ustanawia odrębną od wymienionej w art. 32 ustawy emerytalnej kategorię ubezpieczonych, ponieważ nie odsyła do tego ostatniego przepisu w zakresie warunków nabycia przez zatrudnionego w szczególnych warunkach prawa do wcześniejszej emerytury, lecz ustanawia własne przesłanki nabycia tego prawa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06 – OSNP 2007, nr 13-14, poz. 199 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07 – OSNP 2008, nr 17-18, poz. 269 oraz z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 132/07 – LEX nr 621798). Przesłankami tymi są:

1/ osiągnięcie do dnia wejścia w życie ustawy emerytalnej (1 stycznia 1999 r.) okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn;

2/ posiadanie okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Warunkiem nabycia prawa do wcześniejszej emerytury jest również nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2).

To wszystko sprawia, jak trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że przepis art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie ma zastosowania w sprawie niniejszej. Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09 (OSNP 2011, nr 19-20, poz. 260) oraz z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11 (LEX nr 989126), że osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [co najmniej 15 lat], wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r.

Sąd I instancji zatem prawidłowo zaliczył do stażu pracy J. K. w szczególnych warunkach, przypadające po dniu 14 listopada 1991 r. okresy korzystania z zasiłków chorobowych łącznie w wymiarze 1 roku, 9 miesięcy i 25 dni. Zaliczenie tych okresów do stażu pracy w szczególnych warunkach oznacza, że ubezpieczony udowodnił wykonywanie takiej pracy łącznie w wymiarze 16 lat i 5 miesięcy. Tym samym spełnił wszystkie warunki prawa do emerytury w obniżonym wieku, bliżej określone w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając to wszystko na uwadze przedstawione w apelacji organu rentowego zarzuty obraży art. 233 § 1 k.p.c. oraz sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania emerytury w obniżonym wieku, w tym posiadanie co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie mogły być uznane za trafne.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.